

شماره چاپ: ۱۲۴۷

شماره ثبت: ۵۲۵

دوره دهم - سال سوم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷/۱۰/۵

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

۵۱. حوزه آموزش های فنی و حرفه ای و مهارتی

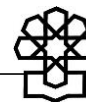
معاونت پژوهش های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات اجتماعی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۶۲۷۳
دی ماه ۱۳۹۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه مدیریتی
۴.....	مقدمه
۵.....	فصل اول - بررسی سازگاری قانون برنامه ششم توسعه و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ از دیدگاه تحقق مواد برنامه و تقاضای بودجه
۸.....	فصل دوم - بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۱۲.....	فصل سوم - بررسی اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۱۵.....	فصل چهارم - بررسی برنامه‌ها و اعتبارات مرتبط با آن ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۱۹.....	فصل پنجم - بررسی اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۲۲.....	فصل ششم - بررسی اعتبارات متفرقه مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی
۲۳.....	نتیجه‌گیری و پیشنهاد
۲۴.....	منابع و مأخذ
۲۵.....	پیوست - جدول تبصره‌ها

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۵۱. حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی

خلاصه مدیریتی

۱. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای یکی از سه حوزه اصلی آموزش (آموزش عمومی، آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی) نیروی انسانی در کشور است که وظیفه تربیت نیروی انسانی ماهر را عهده‌دار است. سیاست‌های کلی نظام از قبیل سیاست‌های کلی اشتغال (بند «۲») بر آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار و توأم کردن آموزش و مهارت تأکید دارد.
۲. در قانون برنامه ششم توسعه در مواد (۴، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶ و ۶۹) احکامی در ارتباط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مقرر شده است. ارتقای شاخص‌های کمی و کیفی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از جمله مقررات این احکام است.
۳. اعتبارات حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ مانند قانون مصوب سال ۱۳۹۷ ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با پیش‌کد ۱۸۰۲ مشخص شده و بین دستگاه‌های مجری تقسیم شده است.
۴. ضرورت توجه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجب تصویب و ابلاغ قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی شده است که باید در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ اعتبارات لازم از سرجمع اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای تشکیل شورای عالی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی در نظر گرفته شود.
۵. اعتبارات متفرقه که گستردگی آن نقطه ضعفی در نظام بودجه‌ریزی است، در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ با یک شیب ملایم وارد اعتبارات دستگاه‌ها شده که امر مثبتی است، اما هنوز به صورت کامل محقق نشده است. وجود دو جدول ۹ و ۷-۲ در لایحه بیانگر این امر است. اعتبارات متفرقه دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای فقط در پنج عنوان تعیین شده‌اند که چهار موضوع آن مربوط به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای است که سه مورد آن درآمدهای اختصاصی سازمان و یک بند آن از جنس مصارف است (موضوع توسعه زیرساخت‌های مهارت‌آموزی و سیستم‌های هوشمند). یک مورد باقی‌مانده مربوط به دانشگاه فنی و حرفه‌ای (موضوع ساماندهی مدرسین حق‌التدریس دانشگاه) است.

۶. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ اعتبار هزینه‌ای امور آموزش و پژوهش ۷۲۷,۴۷۴ میلیارد ریال تعیین شده که نسبت به قانون مصوب ۱۳۹۷ رشد ۲۲ درصدی را نشان می‌دهد. فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با اعتبار ۶۱,۹۷۹ میلیارد ریال ۱۹ درصد رشد داشته است.

جدول ۱. مقایسه اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای در

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ با قانون سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

عنوان	جمع هزینه‌ای سال ۱۳۹۷	جمع هزینه‌ای سال ۱۳۹۸	درصد رشد
امور آموزش و پژوهش	۵۹۶,۹۵۹,۱۴۸	۷۲۷,۴۷۴,۹۴۸	۲۱/۵
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۵۲,۱۳۴,۳۰۱	۶۱,۹۷۹,۰۹۴	۱۹
جمع امور ده‌گانه	۳,۰۰۴,۶۲۱,۵۷۶	۳,۳۷۳,۶۴۶,۵۹۹	۱۲

۷. اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای امور آموزش و پژوهش هم ۱۶ درصد رشد و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۱۹/۳ درصد رشد داشته در حالی که جمع امور ده‌گانه ۲/۹ درصد کاهش داشته است. البته این در حالی است که اعتبارات برنامه آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۶ درصد کاهش داشته است. این کاهش، بخش مهمی از ۷۰۰۰ هنرستان کشور را که هم‌اکنون با موضوعاتی مانند تخریب ساختمان، کمبود تجهیزات و مواد مصرفی مواجه است را تحت تأثیر قرار می‌دهد، لذا لازم است از سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، اعتبارات لازم برای این امر در نظر گرفته شود.

۸. از مجموع اعتبارات امور ده‌گانه (جدول ۲) حدود ۲۰ درصد به آموزش و پژوهش اختصاص یافته است. این سهم در قانون سال ۱۳۹۷ حدود ۱۸ درصد بوده است.

سهم آموزش و پرورش عمومی از اعتبارات امور آموزش و پژوهش ۵۸ درصد و سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۸/۴ درصد است. سهم این فصل از امور ده‌گانه ۱/۶۷ درصد تعیین شده است. فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در قانون مصوب سال ۱۳۹۷ تقریباً ۸/۶ درصد از اعتبارات امور آموزش و پژوهش و ۱/۵۵ درصد از جمع اعتبارات امور ده‌گانه را به خود اختصاص داده بود.

جدول ۲. سهم اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای از امور

ده‌گانه و مقایسه آن در لایحه سال ۱۳۹۸ با قانون سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

عنوان	مصوب سال ۱۳۹۷	درصد سهم از کل	لایحه سال ۱۳۹۸	درصد سهم از کل
جمع اعتبارات امور ده‌گانه	۳,۰۰۴,۶۲۱,۵۷۶	-	۳,۳۷۳,۶۴۶,۵۹۹	-
جمع اعتبارات امور آموزش و پژوهش	۵۹۶,۹۵۹,۱۴۸	۱۸	۷۲۷,۴۷۴,۹۴۸	۲۰
جمع اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۵۲,۱۳۴,۳۰۱	۸/۶	۶۱,۹۷۹,۰۹۴	۸/۴

۹. جمع اعتبارات دانشگاه جامع علمی کاربردی کاهش ۱۴ درصدی را نشان می‌دهد که به دلیل کاهش جمعیت دانشجویی و کاهش مراکز این دانشگاه است. سایر دستگاه‌ها نظیر سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، وزارت آموزش و پرورش، دانشگاه شهید رجایی و دانشگاه فنی و حرفه‌ای به ترتیب با ۱۳، ۲۵، ۷ و ۱۲ درصد افزایش، از رشد مناسبی برخوردار شده‌اند.

۱۰. یکی از موضوعات مهم در لایحه بودجه ۱۳۹۸ که در قانون ۱۳۹۷ نیز دیده می‌شود رشد ۱۰۷ درصدی اعتبارات برنامه کارشناسی مهارتی هم‌زمان با کاهش ۱۲/۵ درصدی اعتبارات کاردانی مهارتی است که نشان از یک تغییر رویکرد در برنامه آموزش تکنسینی (کاردانی فنی و حرفه‌ای و مهارتی) دارد. در حالی که مأموریت اصلی دانشگاه فنی و حرفه‌ای به استناد قوانین و پیشینه دانشگاه باید متمرکز بر تربیت تکنسین باشد که به اشتباه اعتبارات برنامه کارشناسی مهارتی افزایش داشته است. شایان ذکر است اعتبار برنامه کارشناسی مهارتی ذیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای ۱۵۱ درصد رشد داشته که مؤید این تغییر دیدگاه است. لذا لازم است بخش عمده اعتبارات برنامه کارشناسی مهارتی به برنامه کاردانی مهارتی انتقال یابد.

۱۱. بررسی تبصره‌های بودجه در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نشان می‌دهد امکان استفاده از بخشی از اعتبارات یک میلیارد دلاری اعتبارات فاینانس جهت خرید تجهیزات کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها (بند «الف» تبصره «۳») توسط دانشگاه فنی و حرفه‌ای وجود خواهد داشت. همچنین امکان استفاده از ۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال اعتبارات در اختیار بانک‌های عامل جهت دریافت وام با بازپرداخت در سطح درآمد اختصاصی نیز برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی وجود دارد که پیشنهاد می‌شود دانشگاه فنی و حرفه‌ای هم به آن اضافه شود.

موضوع مهم دیگر بحث خرید خدمات برای دانش‌آموزان تحت پوشش آموزش و پرورش از بخش غیردولتی است که هم برای کلیه دانش‌آموزان و هم به صورت خاص برای دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش خسارت‌بار است (تبصره «۲۱» بند «ب»، جزء «۱» و «۳»).

مقدمه

آموزش و تربیت نیروی انسانی به عنوان یکی از شاخص‌های مهم پیشرفت هر کشور در سه حوزه آموزش عمومی، آموزش عالی و آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارتی تعریف و اجرا می‌شود. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وظیفه تربیت نیروی انسانی ماهر و توانمند را در سطوح مختلف آموزش بر عهده دارد.

وجود اسناد بالادستی از قبیل سیاست‌های کلی نظام (سیاست‌های کلی اشتغال و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی) و قانون برنامه ششم از یک طرف و از طرفی بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ضرورت توجه به این حوزه را دوچندان کرده است.

علاوه بر این بهبود وضعیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق‌تر و اعتباراتی بیش از سایر آموزش‌هاست. علت آن نیاز به کارگاه، تجهیزات، مواد مصرفی، مربیان ورزیده، به‌روز شدن تجهیزات با توجه به تغییرات تکنولوژی و فضاهای کار واقعی است. بنابراین صرف ارتقای شاخص‌های کمی در این حوزه راهگشا نیست و حتی مانند افزایش کمی دانشگاه‌ها که موجب انباشت نیروی انسانی تحصیلکرده بیکار شده است می‌تواند جامعه را با همین معضل مواجه سازد. در نتیجه افزایش هدفمند کمی و کیفی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی، ترکیب و تنوع آموزش‌ها باید سرلوحه تغییرات در بودجه‌ریزی این آموزش‌ها باشد.

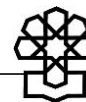
وجود تحریم‌ها همه حوزه‌هایی را که اعتبارات خود را از طریق دولت تأمین می‌کنند، دچار بحران ساخته است، اما در عین حال این حوزه را با مشکلات ویژه‌ای مواجه کرده است که باید با استفاده از مدیریت صحیح منابع و برنامه‌ریزی درست و استفاده از تجربیات بین‌المللی بر آن فائق آمد.

سه دستگاه اصلی آموزش و پرورش (با متوسطه فنی و حرفه‌ای و کار دانش) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای متولی آموزش غیررسمی) و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (با دانشگاه فنی و حرفه‌ای، دانشگاه جامع علمی کاربردی) متولیان اصلی این حوزه هستند.

برخی از دستگاه‌های دیگر از جمله وزارت جهاد کشاورزی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و نیز از اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای سهم دارند.

در حال حاضر دانشگاه فنی و حرفه‌ای با ۱۵۵,۹۱۳ دانشجو، ۱۷۱ دانشکده و آموزشکده، بیش از ۹۰ رشته کاردانی، ۳۴ رشته کارشناسی ناپیوسته و ۷ رشته کارشناسی پیوسته عهده‌دار آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی در وزارت علوم است.

دانشگاه جامع علمی کاربردی با بیش از ۸۵۰ مرکز آموزشی، ۸۰۰ رشته تحصیلی و ۴۰۰ هزار دانشجو در وزارت علوم مشغول فعالیت است.

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با بیش از ۵۵۲ مرکز دولتی، ۱۱۰۱۳ مرکز آموزشگاه آزاد، ۱۵۵۰ حرفه فعال و با ارائه ۱۱۳ میلیون نفر - ساعت آموزش دولتی و بیش از ۱۲۶ میلیون نفر - ساعت آموزش غیردولتی در آموزشگاه‌های آزاد و با متوسط ۲۰۰ ساعت آموزش در مراکز ثابت، ۸۰ ساعت آموزش در شعب سیار و ۳۰ ساعت در بنگاه‌های اقتصادی عهده‌دار آموزش‌های غیررسمی کوتاه‌مدت و در برخی موارد بلندمدت است. با وجود گستردگی وظایف این دستگاه، سازمان هنوز اساسنامه ندارد که باید مورد توجه قرار گیرد.

دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی با ۶۸۰۰ دانشجو، ۳۵۰۰ دانشجوی کارشناسی، ۳۰۰۰ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۳۰۰ دانشجوی دکتری در ۹ رشته فعال است.

وزارت آموزش و پرورش با ارائه دوره‌های آموزش متوسطه کاردانش و فنی و حرفه‌ای با ۴۲۲,۱۷۷ دانش‌آموز (۱۶/۱۲٪ کل) در شاخه فنی و حرفه‌ای در ۴۲ رشته، ۴۸۴,۴۹۱ دانش‌آموز کاردانش (۱۸/۵٪ کل) در ۱۶۰ رشته و حدود ۷۰۰۰ هنرستان دولتی و غیردولتی وظیفه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در آموزش و پرورش را عهده‌دار است. اکنون سهم دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش ۳۴/۶٪ از کل دانش‌آموزان متوسطه است که با ۵۰ درصد تعیین شده در قانون برنامه ششم فاصله زیادی دارد که با شرایط موجود به لحاظ امکانات، تحقق این سهم با تردید جدی روبه‌رو است.

این گزارش در ۶ فصل تهیه شده است که فصل اول به بررسی ارتباط قانون برنامه ششم توسعه و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، فصل دوم به بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۹۷، فصل سوم بررسی اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، فصل چهارم بررسی برنامه‌ها و اعتبارات مرتبط با آن ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، فصل پنجم بررسی اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و فصل ششم بررسی اعتبارات متفرقه مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌پردازد. در خاتمه نیز نتیجه‌گیری و پیشنهادها ارائه می‌شود.

فصل اول - بررسی سازگاری قانون برنامه ششم توسعه و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ از دیدگاه تحقق مواد برنامه و تقاضای بودجه

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ سومین لایحه برنامه در راستای تحقق احکام قانون برنامه ششم توسعه است. احکام مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی در برنامه ششم عبارتند از: بندهای «ت» و «ز» ماده (۴)، بند «ب» ماده (۶۳)، ماده (۶۴)، ماده (۶۵) و جدول (۱۲) ماده (۶۶). اهداف این احکام به قرار ذیل است:

افزایش مهارت و تخصص نیروی کار در سطوح آموزش رسمی، رشد و توسعه اقتصادی، ارتقای کیفیت نظام تعلیم و تربیت، تنظیم رابطه تحصیل و اشتغال، افزایش سهم آموزش‌های مهارتی از حیث نیروی انسانی، تجهیزات و

این اهداف می‌بایست با ابزارهای پیش‌بینی شده در قانون برنامه ششم مورد استفاده مجریان قرار گیرد تا مواد برنامه در طول اجرای پنج‌ساله محقق شود. در لایحه بودجه علی‌القاعده فرض بر این است که مجریان این ابزارها را به کار گرفته و نیازهای خود را در قالب برنامه‌ها و اعتبارات مورد نیاز اعلام و نتایج در لایحه منعکس شده است. بنابراین دیدگاه، سازگاری و تحقق در برخی موضوعات بررسی و در نهایت یک جدول نیز بر این مبنا تنظیم شده است.

بر اساس قانون برنامه ششم در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ سهم آموزش‌های شاخه فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش باید از ۴۰ درصد کل دانش‌آموزان به ۴۳ درصد دانش‌آموزان متوسطه ارتقا یابد و ظرف سه سال باقی‌مانده از اجرای قانون برنامه ششم این شاخص باید به ۵۰ درصد برسد در حالی که در سال جاری این سهم ۳۴/۶ است و هم‌اکنون شاهد نزول این شاخص کمی هستیم. البته اعتبارات هزینه‌ای برنامه آموزش متوسطه فنی‌وحرفه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون سال ۱۳۹۷ رشد ۲۵ درصدی داشته است که بخش عمده آن مانند کل اعتبارات آموزش و پرورش مربوط به حقوق و دستمزد است. از سوی دیگر اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این برنامه ۱۰ درصد کاهش داشته که با وجود افزایش یک پایه به شاخه کاردانش و فنی‌وحرفه‌ای و حکم برنامه ناسازگاری دارد.

سهم دانشجویان دوره کاردانی از کل دانشجویان از ۲۰ درصد در سال ۱۳۹۷ می‌بایست به ۲۱ درصد در سال ۱۳۹۸ ارتقا یابد. هم‌اکنون سهم جمع دانشجویان کاردانی از کل دانشجویان کشور ۱۸ درصد است. (۷۴۸,۶۲۶ دانشجو کاردانی از ۴,۰۷۳,۸۲۷ کل دانشجویان کشور)

سهم دانشجویان مهارتی در آموزش عالی در سال ۱۳۹۷ می‌بایست ۲۲ درصد و در سال ۱۳۹۸ به ۲۴ درصد ارتقا یابد. در حال حاضر دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای با ۱۵۵۹۱۳ دانشجو در دوره‌های کاردانی و کارشناسی فنی‌وحرفه‌ای، دانشگاه جامع با ۴۷۳,۷۹۷ دانشجو در دوره‌های کاردانی و کارشناسی و دانشگاه سما با ۸۰,۰۹۷ دانشجو این وظیفه را اجرا می‌کنند. جمع این دانشجویان ۷۰۹,۸۰۷ نفر است که سهم ۱۷/۴ درصدی از کل دانشجویان را شامل می‌شود. بدین ترتیب تا تحقق هدف قانون برنامه حدود ۶/۴ درصد فاصله وجود دارد.

سایر فعالیت‌هایی که دستگاه‌ها در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در راستای احکام قانون برنامه ششم توسعه باید انجام دهند به شرح جدول ذیل است. (جدول ۳)

جدول ۳. مقایسه احکام قانون برنامه ششم در حوزه آموزش های فنی و حرفه ای با برنامه های

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

عناوین فعالیت های وابسته به احکام برنامه در قانون برنامه ششم توسعه	شرح فعالیت ها	نتایج
ارائه کارورزی به دانشجویان (بند «ت» ماده (۴))	برنامه خاصی در لایحه برنامه در این زمینه ارائه نشده و بر اساس اطلاعات کسب شده از دستگاه ها این برنامه وجود ندارد.	مورد توجه قرار نگرفته است.
ارتقای مهارت نیروی کار با استفاده از خدمت زیر پرچم (بند «ت» ماده (۴))	با توجه به حذف بند «ج» تبصره «۱۱» قانون بودجه ۱۳۹۷ در لایحه بودجه ۱۳۹۸ اعتبارات لازم برای انجام این امر وجود ندارد.	در سال آینده بدون پیش بینی منابع لازم قابل اجرا نیست.
ارتقای دانش حرفه ای کارکنان (بند «ت» ماده (۴))	برنامه آموزش شغلی در لایحه برنامه وجود دارد و اعتباراتی برای آن در نظر گرفته شده است.	در حال انجام است.
ایجاد ردیف استخدامی برای دانشجویان دبیری (بند «ب» ماده (۶۳))	تاکنون در این زمینه اقدامی نشده است.	انجام نشده است.
همکاری های بین المللی (بند «الف» ماده (۶۴))	در سازمان آموزش فنی و حرفه ای و دانشگاه فنی و حرفه ای همکاری های بین المللی در حد متعارف برنامه انجام شده است.	در حال انجام است.
افزایش منابع و بازسازی تجهیزات (بند «ب» ماده (۶۵))	به دلیل کاهش اعتبارات عمرانی برنامه فنی و حرفه ای و کاردانش در آموزش و پرورش و با توجه به اضافه شدن یک پایه در متوسطه دوم نیاز به بازنگری در این اعتبارات برای تحقق احکام وجود دارد.	اعتبارات عمرانی دانشگاه فنی و حرفه ای و سازمان آموزش فنی و حرفه ای در لایحه بودجه ۱۳۹۸ رشد داشته اند اما اعتبارات عمرانی برنامه آموزش متوسطه کاردانش و فنی و حرفه ای باید مورد بازنگری قرار گیرد.
افزایش سهم کمی دانش آموزان فنی و حرفه ای و کاردانش (جدول ۱۲ ماده (۶۶))	در حال حاضر سهم دانش آموزان این شاخه ۳۴/۶ درصد کل دانش آموزان متوسطه است در حالی که می بایست به ۴۳ درصد رسیده باشد.	عدم تحقق شاخص کنونی و به احتمال زیاد عدم تحقق تا پایان برنامه. لازم به ذکر است که بهبود شاخص کمی امر تدریجی است و لازم است با رصد به موقع جبران عقب ماندگی گذشته بشود.
افزایش سهم دانشجویان مهارتی (کل دانشجویان علمی کاربردی و فنی و حرفه ای) کاردانی و کارشناسی (جدول ۱۲ ماده (۶۶))	طبق جدول ۱۲ ماده (۶۶) قانون برنامه ششم در سال ۱۳۹۷-۱۳۹۸ باید سهم این دانشجویان ۲۴ درصد باشد در حالی که اکنون ۱۷/۴ درصد است.	عدم تحقق شاخص کنونی و به احتمال زیاد عدم تحقق تا پایان برنامه. توضیح آن که این نزول شاخص و عدم تحقق انتظارات برنامه اگر چه ممکن است ناشی از تغییرات شرایط اقتصادی و تحریم ها باشد، اما به نظر می رسد تلاشی در جهت تحقق بر اساس شاخص هم انجام نشده است.
ساماندهی مربیان حق التدریس آموزش کده های فنی و حرفه ای (بند «ذ» ماده (۶۴))	علی رغم مذاکرات متعدد میان کمیسیون آموزش و تحقیقات و مسئولان دانشگاه و سازمان برنامه و بودجه و امور اداری استخدامی تاکنون به طور کامل مشکل این مربیان حل نشده است. اما در لایحه	در حال اجرا با کندی

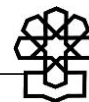
عناوین فعالیت‌های وابسته به احکام برنامه در قانون برنامه ششم توسعه	شرح فعالیت‌ها	نتایج
	بودجه در ردیف‌های متفرقه ۴۳ میلیارد ریال برای ساماندهی این مربیان در نظر گرفته شده است.	
افزایش سهم دانشگاه فنی و حرفه‌ای و دانشگاه جامع علمی کاربردی (بند «ب» ماده (۶۵))	افزایش در دو بُعد کمی و کیفی قابل تصور است. در بُعد کمی از حیث اعتبارات و شاخص دانشجو، مربی و استاد و... در بُعد کیفی به معنای اندازه‌گیری اثرگذاری فارغ‌التحصیلان در بازار کار و یا ارتقای کیفیت کارگاه‌ها و تجهیزات و توانمندی مربیان. وجود تورم و نیاز به ترمیم حقوق موضوع افزایش اعتبارات را با ابهام مواجه می‌سازد. در حال حاضر آنچه که به عنوان افزایش اعتبار رخ می‌دهد در حقیقت بیشتر موضوع حقوق و دستمزد کارکنان است، لذا افزایش اعتبارات برنامه به معنای کمک به ارتقای شاخص‌های کمی و کیفی قابل محاسبه نیست.	برنامه خاصی از جهت افزایش اعتبارات برای جذب دانشجوی بیشتر و یا ایجاد تسهیلات در دانشگاه‌های غیردولتی پیش‌بینی نشده است.

فصل دوم - بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۹۷

این فصل به بررسی تبصره‌های مرتبط با حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص دارد. شایان ذکر است جدول کامل تبصره‌های مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در پیوست ارائه شده است. در این فصل تبیین و تحلیل تبصره‌ها انجام می‌شود. جدول ۴ خلاصه‌ای از تبصره‌ها و بندهای مرتبط را نشان می‌دهد.

- در ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷، در تبصره «۳» بند «الف» یک سوم از سقف تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) معادل یک میلیارد دلار برای تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری با تضمین دولت و بازپرداخت آن از محل بودجه عمومی در نظر گرفته شد. (به گزارش دستگاه به طور معمول حدود دو سوم این اعتبارات محقق می‌شوند) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ این بند از تبصره مجدداً پیشنهاد شده است. در لایحه سال ۱۳۹۸ مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی نیز به این تبصره اضافه شده که اقدام بسیار مثبتی به شمار می‌آید. نکته قابل ذکر در این بند این است که اگر این اعتبارات تخصیص یابد موقعیت خوبی در تجهیز کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها به شمار می‌آید، اما اگر موقعیت این فاینانس به خصوص با توجه به فضای تحریم‌ها فراهم نشود، احاله موضوع مهم تجهیز به فاینانس منطقی نیست.

- در تبصره «۴» بند «ج» که در قانون سال ۱۳۹۷ تصویب و در لایحه سال ۱۳۹۸ تکرار شده است ۴۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات ارزی از محل منابع در اختیار بانک‌های عامل برای خرید تجهیزات تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری و

دانشگاه آزاد اسلامی از محل توثیق اموال در اختیار تعیین شده است که پس از تنفس دوساله از محل درآمد اختصاصی و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمان بندی بازپرداخت شود.

در این بند هم مانند تبصره «۳» بند «الف» بهتر است مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی اضافه شود. پیشنهاد دیگری نیز می‌توان برای استفاده بخش غیردولتی به خصوص آموزشگاه‌های آزاد و مراکز دانشگاه جامع علمی کاربردی ارائه کرد. بدین مضمون که از محل منابع مازاد (استفاده نشده سال‌های قبل) بر اساس معدل سود مراکز بخش غیردولتی (آموزشگاه‌های آزاد و مراکز دانشگاه جامع علمی کاربردی) نیز می‌توانند استفاده کنند.

• تبصره «۲۱» بند «ب» جزء «۱» و «۳» مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. در جزء «۱» واگذاری سالیانه ۱۰ درصد از دانش‌آموزان به صورت خرید خدمات به بخش خصوصی مطرح است. نظرات کارشناسی نشان می‌دهد که این روش به هیچ‌وجه معقول نیست. برخی از استدلال‌ها در این زمینه که مشترک میان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و آموزش عمومی است در گزارش آموزش و پرورش بررسی خواهد شد، اما در حوزه متوسطه فنی و حرفه‌ای و کار دانش، کار بسیار پیچیده‌تر و مهم‌تر است. فراهم آوردن فضاهای کارگاهی و آزمایشگاهی نقش مهمی در یادگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی دارد. واگذاری این امر به بخش خصوصی که قطعاً در صدد کاهش هزینه‌هاست، منطقی نیست.

• تبصره «۲۱» بند «ب» جزء «۳» نیز مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. به موجب این متن وزارت آموزش و پرورش مکلف است با برنامه‌ریزی مناسب، نیروی انسانی مورد نیاز خود از جمله در پژوهش‌سراها، راهنمایان آموزشی، مربیان بهداشت، متصدیان آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها را از طریق خرید خدمات تأمین کند به نحوی که تا پایان سال ۱۳۹۸ حداقل سی درصد (۳۰٪) و تا پایان سال ۱۳۹۹ حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) خدمات فوق از طریق خرید خدمات تأمین شود.

در خصوص این بند باید گفت که اولاً عبارت (از جمله) این بند را با ابهام مواجه می‌کند، ثانیاً متصدیان آزمایشگاه و کارگاه باید افراد خبره و باتجربه باشند تا آموزش مفید فایده واقع شود، از حوادث کار و کارگاه جلوگیری شود، از تجهیزات گرانقیمت دولتی به خوبی محافظت شود و نحوه صحیح استفاده از دستگاه‌ها و تجهیزات، استفاده بهینه از مواد مصرفی کنترل شود و در نهایت اینکه مسئولیت بلندمدت نسبت به ایمنی و بهداشت کار (مانند مصرف سموم و ...) در واگذاری بسیار مهم است که با توجه به تجربه‌ای که در کشور ما نسبت به امر نظارت وجود دارد، کار معقولی نیست. در نتیجه واگذاری این امور مهم به صلاح دانش‌آموزان و وزارت آموزش و پرورش نیست.

برخی از بندهای دیگر لایحه بودجه با کمی تغییر و بدون اضافه کردن بار مالی می‌تواند امکان بهره‌مندی برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را فراهم کند. این موارد عبارتند از:

✓ در تبصره «۱» بند «ه» جزء «۵» عبارت «و هنرستان‌ها» بعد از عبارت برای نوسازی مدارس اضافه شود.

✓ در تبصره «۵» بند «ب» بعد از عبارت طرح‌های ساماندهی دانشگاه‌ها عبارت «و آموزشکده‌های دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای» اضافه شود.

✓ در تبصره «۹» بند «الف» بعد از عبارت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی عبارت «دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای» اضافه شود.

✓ پیشنهاد تعمیم تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲ به کلیه مراکز دولتی فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی و تصریح به آن در لایحه بودجه ۱۳۹۸.

– **بند «الف» تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲:** درآمد آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی حاصل از فروش محصولات و تولیدات و یا ارائه خدمات در زمینه‌های صنعت، خدمات، کشاورزی، پزشکی و پیراپزشکی در بودجه هر سال برآورد و در بخش درآمد منظور می‌گردد.

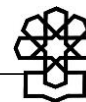
– **بند «ب» تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲:** همه‌ساله اعتباری معادل مجموع درآمدهای پیش‌بینی شده مذکور در بند «الف» در ردیفی تحت عنوان «هزینه‌های خاص آموزش فنی‌وحرفه‌ای کشور» منظور و مصرف آن از شمول قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی بوده و طبق آیین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد شورای عالی هماهنگی آموزش فنی‌وحرفه‌ای کشور و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید مصرف خواهد شد.

در حال حاضر دیوان محاسبات بر برخی فعالیت‌های هنرستان‌ها یا آموزشکده‌ها ایراد وارد می‌کند و ادعا می‌کند که این بند منحصر به آموزش‌های غیررسمی سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای است. لذا باید شرایط تعمیم این بند قانون بر همه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای مهیا شود (متن قانون بعد از جدول آمده است).

توضیح آنکه فعالیت‌های آموزشی هنرستان‌های فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش و آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای وابسته به دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای که جنبه عملی دارد در تمام رشته‌ها دارای تولید و یا خدمت است که مابه‌ازای آن می‌تواند درآمد اختصاصی باشد. این‌گونه فعالیت‌های آموزشی - تولیدی اجتناب‌ناپذیر است، بنابراین تعمیم تبصره «۷۵» به این بخش از آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای به ارتقای سطح این آموزش‌ها کمک کرده و موجب انتقال از کارهای تکراری و آزمایشی به کارهای پروژه‌ای و تولیدی می‌شود. از طرف دیگر هر اندازه بستر این آموزش‌ها به دنیای واقعی کار نزدیک باشد و کارهای عملی حقیقی‌تر در نظر گرفته شود به کیفیت این آموزش‌ها کمک می‌شود.

✓ در حال حاضر در مقطع متوسطه دوم در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای دو شاخه فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش با اهداف مشابه و برنامه‌های درسی مشابه و گاهی صد درصد یکسان در دو فضا با دو گروه از نیروهای آموزشی ارائه می‌شود و به همین دلیل موجب هدررفت اعتبارات زیادی می‌شود.

به عنوان مثال تشکیل دو کلاس ده نفره در دو شاخه فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش با دو مربی و هنرآموز و در دو مدرسه جداگانه و در دو فضا و کارگاه نیاز به امکانات آموزشی بیشتری دارد، در حالی که با تلفیق این دو شاخه در هزینه‌ها بسیار صرفه‌جویی خواهد شد. این امر حتی در تهیه کتاب درسی که هم

نیروی انسانی فراوان برای تدوین و هم کاغذ برای نشر نیاز دارد، صرفه‌جویی ایجاد خواهد کرد. به علاوه تیراژ پایین کتاب‌های درسی کاردانش آنها را به کتاب‌های گران آموزش و پرورش تبدیل کرده است که تلفیق موجب افزایش تیراژ کتاب‌های فنی و حرفه‌ای و حذف کتاب‌های کاردانش شده و نقش خوبی در صرفه‌جویی خواهد داشت.

شایان ذکر است که دلایل ایجاد شاخه کاردانش در دهه ۷۰ عبارت بودند از: تسریع ورود به بازار کار (چون مدت زمان این دوره دو سال بود و پس از آن مهارت‌آموختگان وارد بازار کار می‌شدند، ولی هم‌اکنون این دوره سه‌ساله شده و از حیث محتوا به شاخه فنی و حرفه‌ای بسیار نزدیک شده است) صدور گواهینامه توسط وزارت کار، برگزاری آزمون توسط وزارت کار، مشمول قانون کار شدن آموزش‌های شاخه کاردانش و همکاری و مشارکت دستگاه‌ها در اجرای شاخه کاردانش برخی از این دلایل هستند که امروزه به هیچ‌وجه موضوعیت ندارند. البته چالش‌های بسیار دیگری در این زمینه وجود دارد که از حوصله این گزارش خارج است، لذا پیشنهاد می‌شود این دو شاخه تجمیع و شاخه کاردانش در فنی و حرفه‌ای ادغام شود. لذا می‌توان به بند «ز» ماده (۲۱)، جزء «۶» را با این محتوا افزود:

۶. به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود جهت افزایش بهره‌وری در آموزش، ارتقای منزلت آموزشی، بهینه‌سازی تجهیزات کارگاهی، مدیریت منابع انسانی و همچنین حذف ساختارهای موازی در مهارت‌آموزی، در چارچوب نظام طبقه‌بندی مشاغل و حرفه کشور، هنرستان‌های شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش را تجمیع نمایند.

جدول ۴. تبصره‌های مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و پیشنهادهای اصلاحی

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

شماره تبصره	متن تبصره	پیشنهاد اصلاحی
تبصره «۱» بند «ه» جزء «۵»	سه درصد (۳٪) اعتبار برای نوسازی مدارس	اصلاحیه پیشنهادی: در جزء «۵» بعد از عبارت برای نوسازی مدارس عبارت «و هنرستان‌ها» اضافه شود.
تبصره «۳» بند «الف»	دولت مجاز است یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی به منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی با تضمین بازپرداخت آن از محل اعتبارات بودجه عمومی تأمین نماید.	اصلاحیه پیشنهادی: بعد از عبارت مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی عبارت «اعم از آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، هنرستان‌های آموزش و پرورش، مراکز دولتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای بر اساس شاخص نیاز بازار و صلاحیت حرفه‌ای» اضافه شود. در این بند بهتر است دانشگاه آزاد اسلامی با توجه به اینکه بخش خصوصی است حذف شود.
تبصره «۴» بند «ج»	بانک‌های عامل مجازند در سال ۱۳۹۸ مبلغ چهار هزار میلیارد (۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار برای خرید تجهیزات ... به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی با تصویب هیئت امنای محل توثیق اموال در اختیار پرداخت نمایند...	اصلاحیه پیشنهادی: بعد از عبارت آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها عبارت «آموزشگاه‌های دانشگاه فنی و حرفه‌ای» اضافه شود.

شماره تبصره	متن تبصره	پیشنهاد اصلاحی
تبصره «۵» بند «ب»	دولت اوراق مالی اسلامی منتشر و منابع حاصل را به ردیف شماره ۳۱۰۱۰۸ جدول شماره (۵) این قانون واریز کند. منابع واریزی به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام و طرح‌های ساماندهی دانشگاه‌ها اختصاص می‌یابد.	اصلاحیه پیشنهادی: بعد از عبارت طرح‌های ساماندهی دانشگاه‌ها عبارت «و تکمیل و تجهیز آموزشگاه‌های دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای» اضافه شود.
تبصره «۹» بند «الف»	به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۷ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین استفاده نمایند و نسبت به بازپرداخت از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند.	اصلاحیه پیشنهادی: در بند «الف» بعد از عبارت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی عبارت «دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای» اضافه شود.
تبصره «۲۱» بند «ب» جزء «۱» و «۳»	۱. دولت مکلف است از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ سالیانه ده درصد (۱۰٪) از دانش‌آموزان تحت پوشش وزارت آموزش و پرورش را به صورت خرید خدمات از بخش غیردولتی واجد شرایط و ذیصلاح و به صورت آموزش رایگان اداره کند. ۲. وزارت آموزش و پرورش مکلف است با برنامه‌ریزی مناسب، نیروی انسانی مورد نیاز خود از جمله در پژوهش‌سراها، راهنمایان آموزشی، مربیان بهداشت، متصدیان آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها را از طریق خرید خدمات تأمین کند به نحوی که تا پایان سال ۱۳۹۸ حداقل سی درصد (۳۰٪) و تا پایان سال ۱۳۹۹ حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) خدمات فوق از طریق خرید خدمات تأمین شود.	مخالف جزء «۱» بند «ب» مخالف جزء «۳» بند «ب» اصلاحیه پیشنهادی: هر گونه تغییر در وضعیت کنونی نهادهای ذی‌ربط در آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای باید موقوف به بعد از تشکیل شورای عالی فنی‌وحرفه‌ای در ذیل اجرای قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی باشد. پیشنهاد افزودن جزء «۶» به بند «ز» تبصره «۲۱»: به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود جهت افزایش بهره‌وری در آموزش، ارتقای منزلت آموزشی، بهینه‌سازی تجهیزات کارگاهی، مدیریت منابع انسانی و همچنین حذف ساختارهای موازی در مهارت‌آموزی، در چارچوب نظام طبقه‌بندی مشاغل و حرفه کشور، هنرستان‌های شاخه فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش را تجمیع نمایند.

فصل سوم - بررسی اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای

جدول ۵ میزان اعتبارات امور ده‌گانه، امور آموزش و پژوهش، فصل آموزش و پرورش عمومی و فصل آموزش فنی‌وحرفه‌ای در لایحه سال ۱۳۹۸ و میزان رشد این اعتبارات را از قانون سال ۱۳۹۷ به لایحه سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد.

نکته قابل توجه کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای امور ده‌گانه است. مابقی اعتبارات از رشد نسبی برخوردار شده‌اند.

اعتبارات هزینه‌ای امور آموزش و پژوهش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۷۲۷,۴۷۴ میلیارد ریال است که ۲۲ درصد نسبت به قانون مصوب سال ۱۳۹۷ رشد داشته است.

جدول ۵. درصد رشد اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای در لایحه

سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

عنوان	جمع هزینه عمومی ۱۳۹۷	جمع هزینه عمومی ۱۳۹۸	درصد رشد	جمع تملک ۱۳۹۷	جمع تملک ۱۳۹۸	درصد رشد	جمع کل ۱۳۹۷	جمع کل ۱۳۹۸	درصد رشد
امور آموزش و پژوهش	۵۹۶,۹۵۹,۱۴۸	۷۲۷,۴۷۴,۹۴۸	۲۱/۹	۳۴,۴۱۷,۰۷۷	۳۹,۹۴۲,۲۳۹	۱۶/۱	۶۳۱,۳۷۶,۲۲۵	۷۶۷,۴۱۷,۱۸۷	۲۱/۵
فصل آموزش و پرورش عمومی	۳۳۸,۰۵۰,۴۲۰	۴۲۷,۲۰۸,۰۴۱	۲۶/۴	۱۷,۳۸۵,۰۱۳	۱۹,۸۱۰,۴۲۸	۱۴	۳۵۵,۴۳۵,۴۳۳	۴۴۷,۰۱۸,۴۶۹	۲۵/۸
فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۵۲,۱۳۴,۳۰۱	۶۱,۹۷۹,۰۹۴	۱۸/۹	۲,۱۶۵,۲۴۴	۲,۵۸۲,۷۷۴	۱۹/۳	۵۴,۲۹۹,۵۴۵	۶۴,۵۶۱,۸۶۸	۱۸/۹
جمع امور ده‌گانه	۳,۰۰۴,۶۲۱,۵۷۶	۳,۳۷۳,۶۴۶,۵۹۹	۱۲/۳	۴۸۳,۴۶۶,۰۵۶	۴۶۹,۴۵۲,۷۲۷	-۲/۹	۳,۴۸۸,۰۸۷,۶۳۲	۳,۸۴۳,۰۹۹,۳۲۶	۱۰/۲
جمع اعتبارات کل	۳,۳۷۸,۳۸۷,۴۷۵	۳,۷۸۰,۲۱۱,۳۴۰	۱۱/۹	۷۵۲,۳۱۹,۱۹۱	۷۵۶,۰۲۳,۰۹۵	۰/۵	۴,۱۳۰,۷۰۶,۶۶۶	۴,۵۳۶,۲۳۴,۴۳۵	۹/۸

– سهم اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای از امور ده‌گانه و جمع مصارف دولت جمع اعتبارات امور آموزش و پژوهش حدود ۲۰ درصد جمع اعتبارات امور ده‌گانه است که نسبت به قانون ۱۳۹۷ حدود ۲ درصد افزایش یافته است.

سهم اعتبارات فصل آموزش و پرورش عمومی از کل امور ۵۸ درصد است در حالی که در قانون مصوب سال ۱۳۹۷ حدود ۵۶/۳ درصد بوده است.

سهم اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در قانون مصوب سال ۱۳۹۷ تقریباً ۸/۶ درصد از اعتبارات امور آموزش و پژوهش و ۱/۵۵ درصد از جمع اعتبارات امور ده‌گانه بوده است.

در حالی که در لایحه ۱۳۹۸ سهم فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از امور آموزش و پژوهش ۸/۴ درصد و از امور ده‌گانه ۱/۶۷ درصد تعیین شده است.

جدول ۶. سهم اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای از جمع امور ده‌گانه در لایحه

سال ۱۳۹۸ در مقایسه با قانون سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

عنوان	مصوب سال ۱۳۹۷	درصد سهم از کل	لایحه سال ۱۳۹۸	درصد سهم از کل
جمع اعتبارات امور ده‌گانه	۳,۰۰۴,۶۲۱,۵۷۶	-	۳,۳۷۳,۶۴۶,۵۹۹	-
جمع اعتبارات امور آموزش و پژوهش	۵۹۶,۹۵۹,۱۴۸	۱۸	۷۲۷,۴۷۴,۹۴۸	۲۰
جمع اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۵۲,۱۳۴,۳۰۱	۸/۶	۶۱,۹۷۹,۰۹۴	۸/۴

- سهم اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از مصارف بودجه عمومی دولت

اعتبارات امور آموزش و پژوهش سهم ۱۶ درصدی از کل مصارف بودجه عمومی دولت را شامل می‌شود. اعتبارات وزارت آموزش و پرورش که بخشی از آن با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مرتبط است ۱۰/۹ درصد از کل اعتبارات مصارف بودجه عمومی دولت است.

اعتبارات دانشگاه فنی و حرفه‌ای ۰/۱۹ درصد، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای ۰/۱۸ درصد، دانشگاه جامع علمی کاربردی ۰/۰۴ درصد و دانشگاه شهید رجایی ۰/۰۵ درصد کل اعتبارات مصارف بودجه عمومی دولت است.

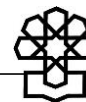
جدول ۷. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌دهنده آموزش فنی و حرفه‌ای

(میلیون ریال)

با جمع مصارف عمومی دولت

ردیف	عنوان	مصوب سال ۱۳۹۷	درصد سهم از مصارف عمومی دولت	لایحه سال ۱۳۹۸	درصد سهم از مصارف عمومی دولت
۱	مصارف بودجه عمومی دولت*	۴,۴۳۸,۶۰۴,۶۶۸	۱۰۰	۴,۷۸۶,۲۶۳,۸۲۸	۱۰۰
۲	اعتبارات وزارت آموزش و پرورش	۴۲۴,۶۴۷,۱۵۳	۹/۵	۵۲۵,۴۹۱,۵۲۲	۹/۱۰
۳	اعتبارات دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۸,۴۵۶,۰۰۰	۰/۲	۹,۴۷۵,۸۶۶	۰/۱۹
	اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	۷,۸۷۳,۶۴۲	۰/۱۷	۸,۸۹۵,۹۴۹	۰/۱۸
۴	اعتبارات دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲,۵۷۰,۰۰۲	۰/۰۵	۲,۲۱۶,۴۷۶	۰/۰۴
۵	اعتبارات دانشگاه شهید رجایی	۸۱۰,۰۰۰	۰/۰۱	۸۶۷,۳۰۰	۰/۰۱

* مصارف بودجه عمومی دولت شامل مصارف هزینه‌ها، تملک دارایی سرمایه‌ای، تملک دارایی‌های مالی و درآمدهای اختصاصی دولت است.

فصل چهارم - بررسی برنامه‌ها و اعتبارات مرتبط با آن ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از ۲۱ برنامه در قانون مصوب سال ۱۳۹۷ به ۲۳ برنامه ارتقا یافته است. برنامه آموزش و توانمندسازی محیط‌بانان سازمان حفاظت محیط زیست و برنامه توسعه کیفی آموزش‌های غیررسمی دو برنامه جدید هستند. (جدول ۸) در جهت تحقق اهداف قانون برنامه ششم توسعه و قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی لازم است برخی برنامه‌ها به این فصل افزوده و برخی برنامه‌ها حذف شوند.

برنامه‌هایی مانند طراحی و تدوین استانداردهای شایستگی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای ارزشیابی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای شایستگی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای ارزشیابی حرفه، برنامه استقرار صلاحیت حرفه‌ای، برنامه استقرار توسعه حرفه‌ای، برنامه نوآوری و کارآفرینی، برنامه ارتقای صلاحیت حرفه‌ای معلمان فنی و حرفه‌ای و برنامه کارورزی لازم است به برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اضافه شود و کدهای لازم به آن اختصاص یابد.

از سوی دیگر برخی از برنامه‌ها می‌بایست تفکیک شوند از جمله برنامه تربیت معلم که بخش عمده‌ای از اعتباراتش به دانشگاه فرهنگیان اختصاص می‌یابد که با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ارتباطی ندارد.

در راستای توجه به اجرای قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای که برای اجرا ابلاغ شده است و مراحل اجرایی آن پیش روی نظام فنی و حرفه‌ای کشور است پیش‌بینی اعتبارات لازم از سرجمع اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای جهت اجرای قانون ضروری است. لذا پیشنهاد می‌شود یک برنامه تحت عنوان «برنامه قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای» به برنامه‌های این فصل افزوده شده و برای آن اعتباراتی در لایحه بودجه در نظر گرفته شود.

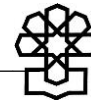
بخشی از اعتبارات برنامه ارتقای حرفه‌ای معلمان به هنرآموزان و مربیان کارگاه و ... تعلق می‌گیرد، لکن ارتقای حرفه‌ای سایر معلمان به فصل فنی و حرفه‌ای مربوط نمی‌شود. برنامه بهبود فعالیت‌های فرهنگی که برنامه‌ای عام است و باید به فصل آموزش و پرورش منتقل شود. برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی نیز فقط در بخش فنی و حرفه‌ای باید در این فصل ذکر شوند.

بررسی اعتبارات برنامه‌های این فصل نشان می‌دهد که در لایحه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون سال ۱۳۹۷ از کاهش ۳۹ درصدی تا افزایش ۱۰۷ درصدی را شاهد هستیم.

برنامه‌های تدوین استاندارد مهارت ۳۹ درصد، برنامه سنجش مهارت ۱۲ درصد، برنامه تعمیر و تجهیز ۱۰ درصد و برنامه کاردانی مهارت ۱۲ درصد کاهش اعتبار داشته‌اند. از سوی دیگر برخی از برنامه‌ها با رشد ناچیزی روبه‌رو بوده‌اند مانند برنامه آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ۴ درصد، برنامه ارتقای حرفه‌ای معلمان ۷ درصد و برنامه آموزش زنان روستایی ۸ درصد رشد داشته‌اند که لازم است در آنها بازنگری شود.

برنامه آموزش کارشناسی مهارتی رشد ۱۰۷ درصدی داشته است. بیش از ۹۰ درصد از این اعتبارات مربوط به دانشگاه فنی و حرفه‌ای است. این در حالی است که وظیفه اصلی این دانشگاه به استناد ماده (۲۳) قانون برنامه پنجم و ماده (۶۵) قانون برنامه ششم و همچنین پیشینه این دانشگاه، تربیت تکنسین است که اعتبارات آن ۱۲ درصد کاهش یافته است. این افزایش و کاهش نشان‌دهنده تمایل دانشگاه به گسترش دوره‌های کارشناسی (پیوسته) است که انحراف از مسیر توسعه حرفه‌ای و وظایف قانونی این دانشگاه محسوب می‌شود. به نظر می‌رسد این تغییر رویه و این‌گونه تصمیمات ناشی از تغییر رویکرد دانشگاه فنی و حرفه‌ای از پارادایم پیوستگی به پارادایم ناپیوستگی برنامه آموزش تکنسین است که موجب اختلال در چارچوب صلاحیت حرفه‌ای و توسعه حرفه‌ای خواهد شد. به این معنا که توسعه حرفه‌ای متناسب با چارچوب صلاحیت حرفه‌ای دچار تفکیک ناسازگارانه می‌شود.

از سوی دیگر آمارهای بین‌المللی نشان می‌دهد سهم نیروی تکنسین از بازار کار به طور متوسط ۱۱ درصد است، اما در ایران این سهم فقط ۴ درصد است، آن هم در شرایطی که با انباشت نیروی انسانی تحصیلکرده بیکار مواجه هستیم. این روش به یک روند معیوب دامن زده و بر تب مدرک‌گرایی خواهد افزود. لذا اعتبارات عمده این برنامه باید به برنامه آموزش کاردانی مهارتی که با کاهش مواجه است، منتقل شود.

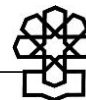

(میلیون ریال)

جدول ۸. بررسی و مقایسه اعتبارات برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در لایحه سال ۱۳۹۸ با قانون سال ۱۳۹۷

شماره طبقه‌بندی	عنوان	جمع هزینه‌ای ۱۳۹۷	جمع هزینه‌ای ۱۳۹۸	درصد رشد	جمع تملک ۱۳۹۷	جمع تملک ۱۳۹۸	درصد رشد	جمع کل ۱۳۹۷	جمع کل ۱۳۹۸	درصد رشد
۱۸۰۰۰۰۰	امور آموزش و پژوهش	۵۹۶،۹۵۹،۱۴۸	۷۲۷،۴۷۴،۹۴۸	۲۲	۳۴،۴۱۷،۰۷۷	۳۹،۹۴۲،۲۳۹	۱۶	۶۳۱،۳۷۶،۲۲۵	۷۶۷،۴۱۷،۱۸۷	۲۲
۱۸۰۲۰۰۰	فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۵۲،۱۳۴،۳۰۱	۶۱،۹۷۹،۰۹۴	۱۹	۲،۱۶۵،۲۴۴	۲،۵۸۲،۷۷۴	۱۹	۵۴،۲۹۹،۵۴۵	۶۴،۵۶۱،۸۶۸	۱۹
۱۸۰۲۰۰۱	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۲،۴۲۰،۵۳۰	۱۵،۴۵۸،۳۳۴	۲۴	۵۰۰،۰۰۰	۴۵۰،۰۰۰	-۱۰	۱۲،۹۲۰،۵۳۰	۱۵،۹۰۸،۳۳۴	۲۳
۱۸۰۲۰۰۲	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار دانش	۱۶،۲۱۴،۴۲۵	۲۰،۳۴۲،۴۹۱	۲۵	.	.	.	۱۶،۲۱۴،۴۲۵	۲۰،۳۴۲،۴۹۱	۲۵
۱۸۰۲۰۰۳	برنامه آموزش زنان روستایی	۵۴،۸۸۰	۵۹،۰۰۰	۸	.	.	.	۵۴،۸۸۰	۵۹،۰۰۰	۸
۱۸۰۲۰۰۴	برنامه آموزش مهارت‌های کاربردی و ای سی تی نظری بخش	۳۱،۰۴۴	۳۰،۶۰۰	-۱	.	.	.	۳۱،۰۴۴	۳۰،۶۰۰	-۱
۱۸۰۲۰۰۵	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۸،۳۵۳،۷۶۴	۹،۴۴۲،۶۵۴	۱۳	۳۹۵،۸۱۰	۵۰۴،۴۹۰	۲۷	۸،۷۴۹،۵۷۴	۹،۹۴۷،۱۴۴	۱۴
۱۸۰۲۰۰۷	برنامه آموزش‌های شغلی	۴۷۳،۲۹۴	۸۷۹،۵۵۴	۸۶	.	.	.	۴۷۳،۲۹۴	۸۷۹،۵۵۴	۸۶
۱۸۰۲۰۰۸	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۶،۱۴۸،۸۸۶	۵،۰۸۲،۸۸۷	-۱۷	۸۴۷،۰۰۰	۱،۰۱۲،۰۰۰	۱۹	۶،۹۵۵،۸۸۶	۶،۰۹۴،۸۸۷	-۱۲
۱۸۰۲۰۰۹	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۱،۳۴۸،۱۹۷	۲،۷۹۱،۹۹۷	۱۰۷	.	.	.	۱،۳۴۸،۱۹۷	۲،۷۹۱،۹۹۷	۱۰۷
۱۸۰۲۰۱۱	برنامه آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۳۳،۰۴۵	۳۴،۳۰۰	۴	.	.	.	۳۳،۰۴۵	۳۴،۳۰۰	۴
۱۸۰۲۰۱۲	برنامه ارتقای حرفه‌ای معلمان	۱،۰۸۴،۵۲۰	۱،۱۶۱،۹۹۰	۷	.	.	.	۱،۰۸۴،۵۲۰	۱،۱۶۱،۹۹۰	۷
۱۸۰۲۰۱۴	برنامه بهبود فعالیت‌های فرهنگی	۱۵۱،۶۶۳	۱۲۹،۶۵۲	-۱۵	.	.	.	۱۵۱،۶۶۳	۱۲۹،۶۵۲	-۱۵
۱۸۰۲۰۱۵	برنامه تدوین استاندارد مهارت	۶۴،۰۰۰	۳۸،۹۷۷	-۳۹	.	.	.	۶۴،۰۰۰	۳۸،۹۷۷	-۳۹
۱۸۰۲۰۱۶	برنامه تربیت معلم	۳،۰۲۵،۰۰۰	۳،۶۵۵،۰۴۰	۲۱	۴۲۱،۰۰۰	۶۱۵،۰۰۰	۴۶	۳،۴۴۶،۰۰۰	۴،۲۷۰،۰۴۰	۲۴
۱۸۰۲۰۱۷	برنامه توسعه کار آفرینی	۹،۴۶۰	۱۲،۰۱۰	۲۷	.	.	.	۹،۴۶۰	۱۲،۰۱۰	۲۷
۱۸۰۲۰۱۸	برنامه سنجش مهارت	۱۴۲،۹۲۰	۱۲۵،۹۵۴	-۱۲	.	.	.	۱۴۲،۹۲۰	۱۲۵،۹۵۴	-۱۲
۱۸۰۲۰۱۹	برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و کمک آموزشی	۲،۰۸۲،۲۴۷	۱،۸۹۳،۵۹۴	-۹	.	.	.	۲،۰۸۲،۲۴۷	۱،۸۹۳،۵۹۴	-۹
۱۸۰۲۰۲۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین آلات	.	.	.	۱،۴۳۴	۱،۲۸۴	-۱۰	۱،۴۳۴	۱،۲۸۴	-۱۰
۱۸۰۲۰۲۱	برنامه ترویج یافته‌ها و دانش کشاورزی	۴۴۰،۶۲۶	۴۴۰،۸۲۶	۴۴۰،۶۲۶	۴۴۰،۸۲۶	.

شماره طبقه‌بندی	عنوان	جمع هزینه‌ای ۱۳۹۷	جمع هزینه‌ای ۱۳۹۸	درصد رشد	جمع تملک ۱۳۹۷	جمع تملک ۱۳۹۸	درصد رشد	جمع کل ۱۳۹۷	جمع کل ۱۳۹۸	درصد رشد
۱۸۰۲۰۲۲	برنامه مشاوره شغلی، هدایت آموزشی و رهگیری اشتغال مهارت‌آموختگان	۲۰,۰۰۰	۲۴,۸۳۵	۲۴	.	.	۲۴	۲۰,۰۰۰	۲۴,۸۳۵	۲۴
۱۸۰۲۰۲۳	برنامه آموزش بهره‌برداری بهینه آب در کشاورزی	۱۵,۳۶۰	۱۹,۵۰۰	۲۷	.	.	۲۷	۱۵,۳۶۰	۱۹,۵۰۰	۲۷
۱۸۰۲۰۲۴	برنامه آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه‌یافته	۲۰,۴۳۰	۲۸,۶۲۶	۴۰	.	.	۴۰	۲۰,۴۳۰	۲۸,۶۲۶	۴۰
۱۸۰۲۰۲۵	برنامه آموزش و توانمندسازی محیط‌بانان سازمان حفاظت محیط زیست	.	۶,۲۷۳	۶,۲۷۳	.
۱۸۰۲۰۲۶	توسعه کیفی آموزش‌های غیررسمی	.	۳۲۰,۰۰۰	۳۲۰,۰۰۰	.

فصل پنجم - بررسی اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

سه دستگاه اصلی وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی عهده‌دار ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هستند. سایر دستگاه‌ها از جمله وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ... نیز سهمی از این اعتبارات داشته و نقشی در ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارند.

اعتبارات دانشگاه فنی و حرفه‌ای در هزینه عمومی ۱۱ درصد، در تملک ۱۹ درصد و در سرجمع اعتبارات ۱۲ درصد رشد داشته است.

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در هزینه‌های ۱۲ درصد، در تملک ۲۷ درصد و در جمع کل ۱۳ رشد اعتبار داشته است.

دانشگاه جامع علمی کاربردی در اعتبارات هزینه‌های ۱۴ درصد، در تملک ۱۰ درصد و در جمع اعتبارات ۱۴ درصد کاهش داشته است. علت اصلی این کاهش اعتبارات کاهش تعداد دانشجو و خاتمه فعالیت مراکزی است که استانداردهای لازم برای ارائه آموزش نداشته‌اند.

دانشگاه شهید رجایی نیز در اعتبارات هزینه‌های ۸ درصد، در تملک صفر درصد و در جمع اعتبارات ۷ درصد رشد نشان می‌دهد.

وزارت آموزش و پرورش که عهده‌دار بخش مهمی از ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با برنامه‌های آموزش دوره متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش و دانش‌آموزان با نیازهای ویژه است در جمع اعتبارات هزینه‌های ۲۶ درصد، تملک ۱۴ درصد و جمع کل ۲۵ درصد رشد داشته است. البته بخش عمده اعتبارات آموزش و پرورش در آموزش عمومی و متوسطه نظری و ... هزینه می‌شود، ولی بررسی اعتبارات برنامه‌های فوق‌الذکر حاکی از آن است که متناسب با این دستگاه اعتبارات این برنامه‌ها رشد داشته است. (جدول ۹)

جدول ۹. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در قانون سال

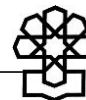
۱۳۹۷ با لایحه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

عنوان	جمع هزینه‌ای قانون ۱۳۹۷	جمع هزینه‌ای لایحه ۱۳۹۸	درصد رشد	جمع تملک قانون ۱۳۹۷	جمع تملک لایحه ۱۳۹۸	درصد رشد	جمع کل قانون ۱۳۹۷	جمع کل لایحه ۱۳۹۸	درصد رشد
سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	۷,۴۷۵,۷۰۰	۸,۳۸۹,۵۵۳	۱۲	۳۹۷,۹۴۲	۵۰۶,۳۹۶	۲۷	۷,۸۷۳,۶۴۲	۸,۸۹۵,۹۴۹	۱۳
دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲,۵۶۹,۴۰۰	۲,۲۱۵,۹۳۶	-۱۴	۶۰۲	۵۴۰	-۱۰	۲,۵۷۰,۰۰۲	۲,۲۱۶,۴۷۶	-۱۴
وزارت آموزش و پرورش	۳۷۵,۷۵۲,۲۰۰	۴۷۳,۳۳۸,۵۶۹	۲۶	۱۸,۶۳۳,۵۱۳	۲۱,۲۵۰,۴۰۳	۱۴	۳۹۴,۳۸۵,۷۱۳	۴۹۴,۵۸۸,۹۷۲	۲۵
دانشگاه شهید رجایی	۷۴۵,۰۰۰	۸۰۲,۳۰۰	۸	۶۵,۰۰۰	۶۵,۰۰۰	۰	۸۱۰,۰۰۰	۸۶۷,۳۰۰	۷
دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۷,۶۶۲,۰۰۰	۸,۵۲۸,۸۶۶	۱۱	۷۹۴,۰۰۰	۹۴۷,۰۰۰	۱۹	۸,۴۵۶,۰۰۰	۹,۴۷۵,۸۶۶	۱۲

بررسی اعتبارات برنامه‌های ذیل دستگاه‌های فوق نشان می‌دهد در اعتبارات هزینه‌ای برنامه آموزش کارشناسی مهارتی ذیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای با ۱۵۱ درصد رشد بیشترین میزان رشد و برنامه تدوین استاندارد مهارت ذیل سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با ۳۹ درصد کاهش بیشترین سهم کاهش را داشته است. (جدول ۱۰)

- موضوع رشد ۱۵۱ درصدی اعتبارات برنامه کارشناسی مهارتی ذیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای موضوع بسیار مهم و قابل توجهی است. توضیح آنکه بر اساس جدول ۱۲ قانون برنامه ششم توسعه طی سال‌های برنامه می‌بایست تغییراتی در روند شاخص کمی دانشجویان اتفاق بیفتد. سهم دانشجویان کاردانی و کاردانی مهارتی باید افزایش یابد. بر اساس داده‌های این جدول دانشجویان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی در سال ۱۳۹۸ می‌بایست ۲۴ درصد کل دانشجویان کشور باشند. سهم دانشجویان دوره کاردانی طبق همین جدول باید ۲۱ درصد کل دانشجویان کشور باشد که نشان از رویکرد افزایش سهم آموزش‌های کاردانی در وزارت علوم دارد. از سوی دیگر در قانون برنامه سوم، چهارم و پنجم برنامه‌های توسعه تأکید اصلی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بعد از دبیرستان بر آموزش‌های تکنسینی (کاردانی فنی و حرفه‌ای و مهارتی) است و وظیفه اصلی و ذاتی دانشگاه فنی و حرفه‌ای تربیت تکنسین است که در مسیر توسعه حرفه‌ای و در چارچوب صلاحیت حرفه‌ای تعیین شده است. این رشد فزاینده در اعتبار برنامه کارشناسی مهارتی که ۹۳ درصد آن سهم دانشگاه فنی و حرفه‌ای است اولاً خلاف قانون برنامه ششم توسعه است (اگرچه صراحتاً به آن اشاره نشده است) و ثانیاً رشد بی‌دلیل آموزش‌های کارشناسی مهارتی را به دنبال خواهد داشت. این در حالی است که کاهش اعتبارات برنامه کاردانی مهارتی منجر به کاهش شاخص کمی و خلاف قانون برنامه است. چنین تغییراتی قطعاً نشان از رویکرد دانشگاه فنی و حرفه‌ای و وزارت علوم به سمت دوره‌های کارشناسی دارد که علاوه بر نقض قانون برنامه مسئله رشد فزاینده تحصیلات آکادمیک که منجر به بیکاری قشر تحصیلکرده شده را سرعت می‌بخشد. شاخص کمی جدول ۱۲ ماده (۶۶) قانون برنامه ششم نشان می‌دهد که در حال حاضر با کمبود ۳۰۰ هزار دانشجوی کاردانی (دوره‌های تکنسینی) مواجهیم که همین امر در شاخص نیروی کار کشور هم خودنمایی می‌کند. در حالی که سهم تکنسین در بازار کار کشور ۴ درصد است، میانگین این نرخ در جوامع پیشرفته صنعتی ۱۱ درصد است که موجب توسعه صنعت، کشاورزی و خدمات در این کشورها شده است.

- در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی وزارت آموزش و پرورش، شاهد رشدی متناسب با کل اعتبارات دستگاه هستیم. اگرچه شاخص کمی دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای با شاخص کمی جدول ۱۲ ماده (۶۶) قانون برنامه ششم توسعه فاصله دارد، بر اساس این جدول در سال جاری باید سهم دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش ۴۳ درصد کل دانش‌آموزان متوسطه باشد.

جدول ۱۰. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌های ذیل دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در قانون سال ۱۳۹۷ با لایحه سال ۱۳۹۸

(میلیون ریال)

شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	جمع کل هزینه‌ای ۱۳۹۷	جمع کل هزینه‌ای ۱۳۹۸	درصد رشد
۱	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	۷,۴۷۵,۷۰۰	۸,۳۸۹,۵۵۳	۱۲
۱,۸۰۲,۰۰۵,۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۷,۲۲۹,۲۸۰	۷,۸۵۸,۸۱۲	۹
۱,۸۰۲,۰۰۷,۰۰۰	برنامه آموزش‌های شغلی	۸,۵۰۰	۸,۹۷۵	۶
۱,۸۰۲,۰۱۵,۰۰۰	برنامه تدوین استاندارد مهارت	۶۴,۰۰۰	۳۸,۹۷۷	-۳۹
۱,۸۰۲,۰۱۸,۰۰۰	برنامه سنجش مهارت	۱۴۲,۹۲۰	۱۲۵,۹۵۴	-۱۲
۱,۸۰۲,۰۲۲,۰۰۰	برنامه مشاوره شغلی، هدایت آموزشی و رهگیری اشتغال	۲۰,۰۰۰	۲۴,۸۳۵	۲۴
۱,۸۰۲,۰۲۶,۰۰۰	توسعه کیفی آموزش‌های غیررسمی		۳۲۰,۰۰۰	۰
۱	دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲,۵۶۹,۴۰۰	۲,۲۱۵,۹۳۶	-۱۴
۱,۸۰۲,۰۱۴,۰۰۰	برنامه بهبود فعالیت‌های فرهنگی	۱۵۱,۶۶۳	۱۲۹,۶۵۲	-۱۵
۱,۸۰۲,۰۱۹,۰۰۰	برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و کمک آموزشی	۲,۰۸۲,۲۴۷	۱,۸۹۳,۵۹۴	-۹
۱	دانشگاه شهید رجایی	۷۴۵,۰۰۰	۸۰۲,۳۰۰	۸
۱,۸۰۲,۰۰۹,۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۴۵,۷۳۱	۴۷,۷۶۱	۴
۱	دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۷,۶۶۲,۰۰۰	۸,۵۲۸,۸۶۶	۱۱
۱,۸۰۲,۰۰۸,۰۰۰	برنامه آموزش کردانی مهارتی	۵,۵۸۲,۳۶۵	۴,۸۳۷,۰۰۸	-۱۳
۱,۸۰۲,۰۰۹,۰۰۰	برنامه آموزش کارشناسی مهارتی	۱,۰۴۳,۳۹۶	۲,۶۱۶,۵۳۷	۱۵۱
۱	وزارت آموزش و پرورش و دستگاه‌های تابعه	۳۹۴,۳۸۵,۷۱۳	۴۹۴,۵۸۸,۹۷۲	۲۵
۱,۸۰۲,۰۰۱,۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۲,۵۳۷,۶۶۲	۱۵,۵۰۹,۹۱۱	۲۴
۱,۸۰۲,۰۰۷,۰۰۰	برنامه آموزش‌های شغلی	۴۰۰	۴۰۰	۰
۱,۸۰۲,۰۰۲,۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کارودانش	۱۶,۱۹۷,۵۶۰	۲۰,۳۱۸,۱۹۱	۲۵
۱,۸۰۲,۰۱۶,۰۰۰	برنامه تربیت معلم	۳,۴۴۶,۰۰۰	۴,۲۷۰,۰۴۰	۲۴
۱,۸۰۲,۰۱۱,۰۰۰	برنامه آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۳۳,۰۴۵	۳۴,۳۰۰	۴
۱,۸۰۲,۰۱۲,۰۰۰	برنامه ارتقای حرفه‌ای معلمان	۱,۰۸۴,۵۲۰	۱,۱۶۱,۹۹۰	۷

جمع کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۲,۵۸۲ میلیارد ریال است. تقسیم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برنامه‌های این فصل نیز حاکی از آن است که بیشترین نرخ رشد متعلق به برنامه تربیت معلم دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه شهید رجایی است. در حالی که برنامه دانشگاه فرهنگیان به حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مرتبط نیست. بیشترین سهم اعتبار این بخش متعلق به برنامه آموزش کردانی مهارتی موضوع تکمیل آموزش‌دهنده‌های فنی و حرفه‌ای در حوزه‌های مختلف با ۹۴۷ میلیارد ریال است. برنامه آموزش‌های غیررسمی فنی و حرفه‌ای (مربوط به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای) ۲۷/۴ درصد رشد داشته است. اعتبار این سازمان در این حوزه ۵۰۵ میلیارد ریال است. (جدول ۱۱)

جدول ۱۱. سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برنامه‌های فصل فنی و حرفه‌ای

و مقایسه آن در لایحه سال ۱۳۹۸ با قانون سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	قانون ۱۳۹۷	لایحه ۱۳۹۸	درصد رشد
فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۲,۱۶۵,۲۴۴	۲,۵۸۲,۷۷۴	۱۹/۳
برنامه آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای	۵۳۶,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	-۱۶/۰
برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای	۳۹۶,۶۴۲	۵۰۵,۲۳۴	۲۷/۴
برنامه آموزش کاردانی مهارتی (احداث آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای)	۷۹۴,۰۰۰	۹۴۷,۰۰۰	۱۹/۳
برنامه تربیت معلم (شهید رجایی - فرهنگیان)	۳۸۵,۰۰۰	۶۱۵,۰۰۰	۵۹/۷
برنامه کاردانی - مؤسسات علمی کاربردی	۵۳,۰۰۰	۶۵,۰۰۰	۲۲/۶
برنامه تعمیر تجهیز توسعه - دانشگاه جامع	۶۰۲	۵۴۰	-۱۰/۳
جمع کل	۲,۱۶۵,۲۴۴	۲,۵۸۲,۷۷۴	۱۹/۳

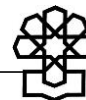
فصل ششم - بررسی اعتبارات متفرقه مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی

سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از اعتبارات متفرقه انتقال نیافته چندان زیاد نیست. سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با چهار ردیف و دانشگاه فنی و حرفه‌ای با یک ردیف مجموع اعتبارات مرتبط در این بخش هستند. سه ردیف از اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای موضوع درآمد اختصاصی این دستگاه و یک ردیف برنامه توسعه زیرساخت‌های مهارت‌آموزی و هوشمندسازی است.

دانشگاه فنی و حرفه‌ای نیز به دلیل آنکه هنوز نتوانسته موضوع نیروی‌های حق‌التدریس خود را حل کند از ردیف‌های متفرقه جهت ساماندهی این موضوع استفاده می‌کند. جدول زیر وضعیت این اعتبارات را نشان می‌دهد. (جدول ۱۲)

جدول ۱۲. مقایسه ردیف‌های متفرقه مربوط به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در لایحه سال ۱۳۹۸ با قانون سال ۱۳۹۷

موضوع	جمع ۱۳۹۷	جمع ۱۳۹۸	درصد رشد	دستگاه اجرایی
اعتبار موضوع تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲ و ماده (۱۷) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم	۲۹۳۴۰۰	۳۰۲,۶۷۰	۳/۵	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
موضوع درآمد حاصل از صدور تعویض و تمدید گواهینامه مهارت و پروانه تأسیس آموزشگاه آزاد	۳۰۰۰۰	۱۳,۵۰۰	-۵۵/۰	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
هزینه مربوط به خدمات مشاوره‌ای	۲۰۰۰۰	۱,۵۰۰	-۹۲/۵	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
توسعه زیرساخت‌های مهارت‌آموزی و سیستم‌های هوشمند	۲۱۶۰۰	۱۹,۴۴۰	-۱۰/۰	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
موضوع اجرای حکم بند «د» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم - ساماندهی مدرسین حق‌التدریس دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۴۳۸۰۰	۴۳,۸۰۰	۰/۰	دانشگاه فنی و حرفه‌ای

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

در این گزارش تبصره‌ها و جداول اعتبارات دستگاه‌ها، برنامه‌های ذیل فصل و دستگاه مرتبط با آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای بررسی شده است.

به طور کلی اعتبارات دستگاه‌ها و برنامه‌ها از رشد نسبی برخوردار شده‌اند. بجز چند برنامه که با کاهش قابل توجه و دو برنامه که با افزایش قابل توجه مواجهند. برنامه کارشناسی مهارتی ذیل برنامه‌های فصل آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای (۱۰۷ درصد رشد) و ذیل دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای (۱۵۱ درصد رشد) داشته است. این افزایش شائبه تغییر نگرش مسئولان دانشگاه از رویکرد ارتقای آموزش‌های تکنسینی به کارشناسی و مهندسی را ایجاد می‌کند. برنامه کردانی مهارتی نیز با کاهش اعتبار مواجه شده است که این شائبه را تقویت می‌کند. برنامه آموزش‌های شغلی نیز ۸۶ درصد رشد داشته که نشان از توجه به آموزش شاغلین دارد.

برنامه تدوین استاندارد مهارت نیز با کاهش اعتبار روبه‌رو است که با توجه به اهمیت اجرای قانون نظام جامع و ضرورت تدوین استانداردهای مهارت اهمیت بازنگری در این اعتبارات دوچندان می‌شود. بررسی رابطه احکام برنامه ششم توسعه و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و اعتبارات ذیل برنامه‌ها حاکی از آن است که در اکثر احکام امکان تحقق کامل وجود نخواهد داشت.

بررسی وضعیت اعتبارات آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و مقایسه آن با قانون مصوب سال ۱۳۹۷ ضرورت‌هایی را مطرح می‌کند، برخی از این موارد به شرح ذیل است:

۱. ضرورت ادغام دوره دوم متوسطه فنی‌وحرفه‌ای و کردانش با توجه به اجرای نظام جدید آموزشی.
۲. ضرورت توجه به اعتبارات لازم برای بازسازی تجهیزات آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای که ارتقای کیفی این آموزش‌ها ارتباط مستقیمی با تجهیزات و به‌روزرسانی و تأمین مواد مصرفی دارد. آموزش و پرورش با بیش از ۷۰۰۰ هنرستان نیاز جدی به اعتبارات لازم برای انجام امور فوق دارد.

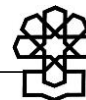
۳. شایسته است برنامه‌های طراحی و تدوین استانداردهای شایستگی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای ارزشیابی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای آموزش حرفه، برنامه استقرار صلاحیت حرفه‌ای، برنامه استقرار توسعه حرفه‌ای، برنامه نوآوری و کارآفرینی، برنامه ارتقای صلاحیت حرفه‌ای معلمان فنی‌وحرفه‌ای، برنامه کارورزی و برنامه قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای به برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در لایحه اضافه شود و کدهای لازم به آن اختصاص یابد.

۴. علاوه بر افزودن برنامه اجرای قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی لازم است از سرجمع اعتبارات این فصل، اعتبارات لازم برای اجرای این قانون در نظر گرفته شود.

۵. بندهای «الف» و «ب» تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲ به طور صریح به همه دستگاه‌های ذی‌ربط اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تعمیم داده شود.
۶. اعتبارات برنامه تربیت معلم دانشگاه فرهنگیان از برنامه تربیت معلم که مربوط به دانشگاه شهید رجایی است جدا شود؛ زیرا این امر اختلاط اعتبارات فصل آموزش عمومی با فصل آموزش فنی و حرفه‌ای است. با توجه به اینکه طبق اعلام سازمان سنجش ۸۵ درصد رشته‌ها برای پذیرش دانشجو نیاز به کنکور ندارند و با توجه به اینکه ماهیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی با کنکور تستی همخوانی ندارد پیشنهاد می‌شود کنکور در این رشته‌ها حذف و پذیرش بر اساس سوابق تحصیلی سه‌ساله متوسطه همانند شاخه نظری انجام شود. اجرای این پیشنهاد موجب صرفه‌جویی در منابع و نیروی انسانی می‌شود.
۷. بخش عمده اعتبارات برنامه کارشناسی مهارتی به برنامه کاردانی مهارتی ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای منتقل شود.

منابع و مأخذ

۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور.
۲. گزارش بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۲۹. حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، شماره مسلسل ۱۵۲۵۲، آذرماه ۱۳۹۵.
۳. قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، مصوب ۱۳۹۶.
۴. قانون برنامه ششم توسعه.
۵. سیاست‌های کلی اشتغال.
۶. سیاست‌های کلی جمعیت.
۷. سیاست‌های کلی تولید، حمایت از کار و سرمایه ایرانی.
۸. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.
۹. سند تحول آموزش و پرورش.
۱۰. گزارش الزامات تشکیل نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، شماره مسلسل ۱۳۹۳۵، مهرماه ۱۳۹۳.
۱۱. گزارش اظهارنظر کارشناسی درباره: طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی، شماره مسلسل ۱۳۰۰۴، آذرماه ۱۳۹۳.
۱۲. قانون دائمی کردن بخشی از احکام برنامه‌های توسعه.
۱۳. لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.
۱۴. قانون برنامه پنجم توسعه.

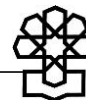

پیوست - جدول تبصره‌ها

جدول متن، تحلیل و پیشنهادهای اصلاحی تبصره‌های لایحه سال ۱۳۹۸

شماره تبصره	متن تبصره	تحلیل و ارزیابی	پیشنهاد اصلاحی
تبصره «۱» بند «ه» جزء «۵»	سه درصد (۳٪) اعتبار برای نوسازی مدارس در اختیار وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور)	بهبتر است در این بخش با توجه به تکلیف قانونی بند «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت (۲) موضوع نوسازی، توسعه و تجهیز هنرستان‌ها هم ذکر شود.	اصلاحیه پیشنهادی: در جزء «۵» بعد از عبارت «و هنرستان‌ها» اضافه شود.
تبصره «۳» بند «الف»	با رعایت مصوبه شماره ۹۴۳۴۴/۰۱۰۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام، در سال ۱۳۹۸ تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌ها علاوه بر باقی‌مانده سهمیه سال قبل، معادل ریالی سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار تعیین می‌شود. دولت مجاز است یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) فوق‌الذکر را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی به منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای دولتی با تضمین دولت و بازپرداخت آن، از محل اعتبارات بودجه عمومی تأمین کند.	نکات قابل توجه در این تبصره: - در صورتی که این فاینانس محقق شود خوب است، اما در صورتی که محقق نشود واگذاری موضوع تجهیز کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های مراکز دولتی فنی‌وحرفه‌ای به این منبع با وجود ضرورت بسیار زیاد تجهیز کارگاه‌ها نادیده گرفتن اصل موضوع است. - بهتر است سهم مراکز فنی‌وحرفه‌ای از این مبلغ مشخص شود چنانچه در اعتبارات ذیل امور آموزش و پژوهش سهم آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای مستقل گردید. - بهتر است کلیه مراکز فنی‌وحرفه‌ای دولتی اعم از هنرستان‌ها، آموزشگاه‌ها و مراکز آموزش‌های غیررسمی دولتی در ذیل این بند قرار گیرند و از این اعتبارات بهره‌مند شوند.	اصلاحیه پیشنهادی: بعد از عبارت «آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها» عبارت «آموزشگاه‌های فنی‌وحرفه‌ای» اضافه شود.
تبصره «۴» بند «ج»	بانک‌های عامل مجازند در سال ۱۳۹۸ مبلغ چهار هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری و دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب هیئت امنای آنها از محل توثیق اموال در اختیار پرداخت	با توجه به این نکته که بعد از گذشت هفت سال از انتقال آموزشگاه‌های فنی‌وحرفه‌ای به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هنوز اعتبارات این دانشگاه سرانه‌ای محاسبه نمی‌شود و از بسیاری از امتیازات دانشگاه‌ها محروم هستند و با توجه به اهمیت آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و تأکید قانون برنامه ششم توسعه به افزایش سهم این دوره‌ها بهتر است عبارت این بند به نحو زیر اصلاح شود.	اصلاحیه پیشنهادی: بعد از عبارت «آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها» عبارت «آموزشگاه‌های فنی‌وحرفه‌ای» اضافه شود.

شماره تبصره	متن تبصره	تحلیل و ارزیابی	پیشنهاد اصلاحی
	<p>کنند. تضمین این تسهیلات پس از تصویب هیئت امنای بر عهده مراکز فوق‌الذکر بوده و پس از تنفس دوساله از محل درآمد اختصاصی آنها و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمانبندی مورد تفاهم با بانک‌ها بازپرداخت می‌شود.</p> <p>تجهیزات تخصصی آزمایشگاه‌های تحقیقاتی موضوع این بند فقط در مواردی که بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و یا وزارتخانه تخصصی مربوطه مشابه داخلی ندارند، از شرکت خارجی تأمین می‌شود.</p>		
تبصره «۵» بند «ب»	<p>اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۸ با رعایت قوانین و مقررات: دولت اوراق مالی اسلامی (ریالی - ارزی) منتشر و منابع حاصل را به ردیف شماره ۳۱۰۱۰۸ جدول شماره (۵) این قانون واریز کند. منابع واریزی به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام و طرح‌های ساماندهی دانشگاه‌ها مندرج در پیوست شماره (۱)، اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی و ردیف‌های متفرقه و همچنین تعهدات پرداخت نشده طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خاتمه یافته این قانون اختصاص می‌یابد تا بر اساس موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه شود. سود و هزینه‌های مربوط به انتشار اوراق مذکور در جدول شماره (۹) این قانون پیش‌بینی شده و قابل پرداخت است.</p> <p>سقف مجاز اوراق منتشره تسویه نشده از محل این بند تا پایان سال مبلغ دویست و نود هزار میلیارد (۲۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال می‌باشد.</p>		<p>اصلاحیه پیشنهادی:</p> <p>بعد از عبارت «طرح‌های ساماندهی دانشگاه‌ها» عبارت «و تکمیل و تجهیز آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای» اضافه شود.</p>
تبصره «۹» بند «الف»	<p>به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۷ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های</p>	<p>با توجه به ضرورت تکمیل فضاهای نیمه‌کاره در شهرستان‌ها خصوصاً با نگاه ارائه آموزش‌های متناسب با نیازهای منطقه‌ای بهتر است بند «الف» به شکل زیر اصلاح شود.</p>	<p>اصلاحیه پیشنهادی:</p> <p>در بند «الف» بعد از عبارت «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی» عبارت «دانشگاه فنی و حرفه‌ای» اضافه شود.</p>

شماره تبصره	متن تبصره	تحلیل و ارزیابی	پیشنهاد اصلاحی
	متأهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده کنند و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام نمایند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به منظور پرداخت بارانه سود و کارمزد احداث خوابگاه‌های متأهلین اقدام کنند.		
	تبصره «۲۰» دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۵) قانون برنامه ششم توسعه، مکلف به تأمین حداقل ده درصد (۱۰٪) از وظایف این ماده از طریق واگذاری و خرید خدمات می‌باشند. همچنین ایجاد هرگونه واحد اداری یا عملیاتی جدید برای انجام وظایف موضوع ماده فوق‌الذکر ممنوع است و تأمین خدمات مورد نیاز از طریق سازوکار پیش‌بینی شده در این ماده و اعتبارات مصوب امکان‌پذیر است.	به نظر می‌رسد محتوای این تبصره و این بند در تبصره‌ها و بندهای دیگر با ادبیات دیگری تکرار شده است. البته حکم این بند عام است و در تبصره «۲۱» به طور خاص موضوع آموزش و پرورش و ... بیان شده است.	
تبصره «۲۱» بند «ب»	۱. دولت مکلف است از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۹۹ - ۱۳۹۸ سالیانه ده درصد (۱۰٪) از دانش‌آموزان تحت پوشش وزارت آموزش و پرورش را به صورت خرید خدمات از بخش غیردولتی واجد شرایط و ذیصلاح و به صورت آموزش رایگان (علاوه بر تعداد دانش‌آموزان مشمول فعلی) اداره کند. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. ۲. وزارت آموزش و پرورش مکلف است با برنامه‌ریزی مناسب، نیروی انسانی مورد نیاز خود از جمله در پژوهش‌سراها، راهنمایان آموزشی، مربیان بهداشت، متصدیان آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها را از طریق خرید خدمات تأمین کند به نحوی که تا پایان سال ۱۳۹۸ حداقل سی درصد (۳۰٪) و تا پایان سال ۱۳۹۹ حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) خدمات فوق از طریق خرید خدمات تأمین شود. ۳. وزارت آموزش و پرورش مکلف است از ابتدای سال ۱۳۹۸ نسبت به تجمیع ادارات	تجربه نشان می‌دهد خرید خدمات در ظاهر ممکن است موجب کاهش هزینه‌های دولت شود، اما در حقیقت با ایجاد تقاضای اجتماعی عملاً به ضرر آموزش و پرورش می‌انجامد. در طی سال‌های گذشته نیروهای خرید خدمات بعد از چند سال تبدیل به نیروی حق‌التدریس شده و سپس منجر به تقاضای اجتماعی و در نتیجه با حمایت مجلس موجب استخدام نیروی انسانی می‌شود که در عمل مورد نیاز آموزش و پرورش نیست و مانع از جذب نیروی انسانی مورد نیاز نیز می‌شود. در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موضوع واگذاری بسیار مهم‌تر است، زیرا این آموزش‌ها گران و هزینه‌بر هستند و در اکثر کشورها بخشی از وظایف دولت محسوب می‌شوند. واگذاری این آموزش‌ها به بخش خصوصی یا موجب کاهش کیفیت می‌شود و یا موجب گران‌تر شدن آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به دلیل گران بودن تجهیزات و مواد مصرفی می‌شود.	اصلاحیه پیشنهادی: هر گونه تغییر در وضعیت کنونی نهادهای ذی‌ربط در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای باید موقوف به بعد از تشکیل شورای عالی فنی و حرفه‌ای در ذیل اجرای قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی باشد.

پیشنهاد اصلاحی	تحلیل و ارزیابی	متن تبصره	شماره تبصره
	<p>در خصوص جزء «۳» بند «ب» تبصره «۲۱» باید گفت که اولاً عبارت (از جمله) این بند را با ابهام مواجه می‌کند، ثانیاً متصدیان آزمایشگاه و کارگاه باید افراد خبره و با تجربه باشند تا هم آموزش مفید فایده واقع شود و هم از حوادث کار و کارگاه جلوگیری شود و هم از تجهیزات گرانقیمت دولتی به خوبی محافظت شود، واگذاری این امر مهم به خرید خدمات امر موجه و معقولی محسوب نمی‌شود.</p> <p>نحوه صحیح استفاده از دستگاه‌ها و تجهیزات، استفاده بهینه از مواد مصرفی که باید کنترل شده باشد و مسئولیت بلندمدت نسبت به ایمنی و بهداشت کار (مانند مصرف سموم و...) در واگذاری به خصوص با تجربه‌ای که در کشور ما نسبت به امر نظارت وجود دارد کار معقولی نیست.</p> <p>از جمله مواردی که می‌تواند به عنوان مقدمه برای این کار مفید واقع شود ارزیابی و آسیب‌شناسی در برون‌سپاری کاردانش است، به علاوه اگر ناظر بیرونی مانند مراکز سنجش وجود داشته باشد می‌توان تا حدی این امر را کم‌مخاطره دانست.</p> <p>به نظر می‌رسد هر گونه تغییر در وضعیت کنونی نهادهای ذی‌ربط در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای باید موقوف به بعد از تشکیل شورای عالی فنی و حرفه‌ای در ذیل اجرای قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی باشد.</p>	<p>آموزش و پرورش شهرستان‌ها و مناطقی که تعداد دانش‌آموزان تحت پوشش آنها کمتر از پنج هزار (۵۰۰۰) نفر می‌باشد، اقدام کند.</p> <p>۴. نسبت به شناسایی، حذف و یا ادغام نهادهای سازمان‌ها و فعالیت‌های موازی در دستگاه‌های اجرایی که به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم از بودجه عمومی استفاده می‌کنند، اقدام نماید.</p>	

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۲۷۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۵۱. حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی

نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه فنی و حرفه‌ای)

تهیه و تدوین: محبوبه محمدعلی

همکاران: ابراهیم آزاد، مهدی اسمعیلی

ناظران علمی: محمدرضا مالکی، کرم‌اله دانش فرد

متقاضیان: کمیسیون آموزش و تحقیقات و کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

۲. متوسطه فنی و حرفه‌ای

۳. متوسطه کار و دانش

۴. دانشگاه فنی و حرفه‌ای

۵. آموزش‌های غیررسمی فنی و حرفه‌ای

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۱۰/۲۵